

4. DEELPROJECTEN

Een overzicht van onderdelen van de visie

Alternatieve en natuurvriendelijke manier van onderhoud en beheer

4.1. Kwaliteitsimpuls voor de groene omgeving

Het groen op en om de Linies is nu zeer gevarieerd. Bomenrijen, hagen, bosschages, waterpartijen, knotbomen, moeras- en rietvegetatie en monumentale solitaire bomen leveren samen een afwisselend groenbeeld op. Een deel van dit groen is een bewuste keuze, door de mens aangebracht. Het leeuwendeel echter is natuurlijk tot stand gekomen. Dit groen overwoekert nu de Linies. Het is het gevolg van bewust extensief beheer. Daardoor zijn de Linies niet meer zichtbaar. De cultuurhistorisch waardevolle grondwallen takelen steeds sneller af. Groenstructuren die onderdeel uitmaken van de geschiedenis, zoals de eikenrijen en de haagstructuren, komen steeds verder in de verdrinking of niet tot hun recht. Om dit waardevolle groen te behouden zullen we keuzes moeten maken. En we zullen moeten ingrijpen.

Een van de belangrijkste ingrepen is een andere manier van groenbeheer. Dit gebeurt op twee manieren. Ten eerste wordt een deel van het groen verwijderd. Door grootschalig onderhoud zal daarmee op termijn een groot deel van het overwoekerende groen verdwijnen. Het gaat dan vooral om spontaan ontstane struiken met boomvormers op en rond de Linies, in de rietvegetatie en de de waterpartijen. Door dit groen te verwijderen, worden de Linies beter zichtbaar. Ten tweede ontstaat zo ruimte om waardevolle groenstructuren (zoals hagen en eiken) aan te brengen en te herstellen. Bovendien kan de grasachtige vegetatie op de Linies zich ontwikkelen.

De werkzaamheden worden onder de volgende voorwaarden uitgevoerd:

- Behoud, versterking en compensatie van de natuurwaarden volgens het ecologische onderzoek.
- Behoud van de hoofdgroenstructuren: riet- en moerasvegetatie, waardevolle eikenrijen, haagstructuren worden vrijgezet.
- Snoeien, uitdunnen of verwijderen van de struiklaag.
- Intensiveren van jaarlijks onderhoud.

Groenbeleid: opstellen van een groen- en ecologisch beheerplan

De Linies zijn eigendom van Staatsbosbeheer, de waterpartijen zijn van het Waterschap Rijn en IJssel en de gemeente bezit de aanliggende groengebieden. Een groenbeheerplan heeft als doel om de afspraken over groenonderhoud tussen deze drie partijen vast te leggen. Het plan wordt samen met Staatsbosbeheer, het Waterschap en de gemeente opgesteld, eventueel met ondersteuning van het deskundigenpanel en een ecooloog. In het beheerplan worden de eindbeelden uitgewerkt op basis van de visie en de structuurschets, het flora- en fauna-onderzoek en het cultuurhistorisch onderzoek. Vervolgens worden de onderhoudspakketten bepaald om dit eindbeeld te realiseren. Ook schrijft het plan de werkwijze voor en worden er afspraken gemaakt over de financiën.

Het beheerplan geeft aan hoe de groene doelstellingen (natuurbehoud, meer zicht, etc.) kunnen worden gerealiseerd. Bij de opstelling ervan houden we rekening met voortdurend veranderend beleid van gemeenten, Staatsbosbeheer en/of andere partijen. De gemeente en Staatsbosbeheer hebben de regie over de groenwerkzaamheden. Een groot deel van deze werkzaamheden nemen vrijwilligers voor hun rekening.

4.2 Het voetpadennetwerk

Zoals in het vorige hoofdstuk aangegeven, bestaat het voetpadennetwerk uit een formele route voor de toerist en een informele route voor de wandelaar.

Lage Linies

De padenstructuur over de Lage Linie wordt gevormd door een informele route over de grondwallen en het formele voetpadennetwerk. De informele route is een vernieuwd graspad op de Linies, dat de contouren ervan volgt. Dit graspad wordt vernieuwd en intensief beheerd. De op- en afgangen bij de doorsnijding van de Linies worden vernieuwd door trappen en het bruggetje bij de overgang naar de Hoge Linie wordt in ere hersteld.

Het formele pad ligt tussen de Barend Ubbinkweg en Halve Maanweg. Hier wordt een netwerk aangelegd door bestaande paden en routes met elkaar te verbinden. De route sluit bij de Halve Maanweg en de Barend Ubbinkweg aan op de bestaande trottoirs. Hij kan een meerwaarde krijgen door speelvoorzieningen, een trekpuntje, een uitkijktoren en attributen die uitleg geven over de Linies.

Uitgangspunten voor de paden

- De formele route bestaat uit strak onderhouden paden van halfverharding of gelijkwaardig.
- De paden in de overige Linie (informele paden) zijn goed onderhouden maar eenvoudig; het zijn graspaden of gelijkwaardig.
- Het pad ligt alleen op de hoogste delen van de grondwallen.
- De op- en afgangen van de grondlichamen bij de wegdoorsnijdingen krijgen trappen in combinatie met keermuren, in aansluiting op bestaande trottoirs.
- Er komen voorzieningen en attributen, zo veel mogelijk op de formele route.
- De paden en de Linies van de formele route worden intensiever beheerd dan die van de informele route.
- Het bruggetje wordt hersteld.

Hoge Linies

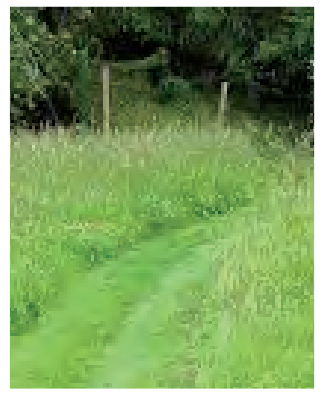
De grondwallen van de Hoge Linies vormen nu een afgesloten gebied. Het gebied aan de binnenzijde is wel deels toegankelijk. Het plan concentreert zich op de tweede lunet. Deze wordt zichtbaar en beleefbaar gemaakt en hersteld volgens de verdedigingsprincipes van Menno van Coehoorn. Zoals aangegeven in hoofdstuk 3, is dit de enige 'punt' die via een formele en informele route beperkt toegankelijk wordt. De toegankelijkheid van het terrein, de binnenzijde van de Linies, wordt in de toekomst verminderd.

Een duidelijk herkenbaar voetpad, in een afgebakend gebied op, voor en over de Linie, is de beste manier om de Hoge Linie zichtbaar, voelbaar en beleefbaar te maken én tegelijk de natuur te beschermen. De padenstructuur bestaat uit een korte formele route voor de toeristen en een verlenging van deze route als een informeel graspad naar de dijk de Grind, voor de vele wandelaars in de omgeving.

De formele wandelroute over de Hoge Linie loopt vanaf de tunnel naar de oksel van de Linies. Hier kun je via trappen, hellingen en bruggen op, voor en over de Linies gaan. Dit eerste deel is bedoeld voor toeristen die Doesburg bezoeken en een stukje van de Linies willen ervaren. Deze route is kort, informatief en uniek. In korte tijd kan men veel beleven en veel van de Linies ervaren. Het is een formele rondwandeling door een klein stukje van de Linies. De paden zijn duidelijk gematerialiseerd en liggen zo dat men de Linies optimaal kan ervaren. Je staat als het ware in de schoenen van de verdediger van Doesburg. Zo ervaar je de karakteristiek van de Linies: de hoogtes, laagtes, hellingen, droge grachten, zichtlijnen en de omgeving. In de verte kijk je over de schootsvelden naar de uitkijktoren.

Door vormgeving, materiaalgebruik en de route zelf voegen we een duidelijk herkenbare nieuwe geschiedenislaag toe aan de lange historie. Langs de route krijgen wandelaars op een eenvoudige manier uitleg over de geschiedenis van Doesburg, de prachtige omgeving en het ontstaan van de vestingwerken. Dat is niet alleen aantrekkelijk voor de wandelaar, maar ook voor dagjesmensen die het centrum bezoeken.

4.2 Het voetpadennetwerk

Vanaf het formele pad loopt een informele route, een eenvoudig graspad, naar de dijk, de Fraterwaard en de uitkijktoren. Hier ben je de aanvaller van Doesburg en kun je de open schootsvelden en de buitenkant van de vestingwerken bewonderen. Door het formele pad kunnen bestaande wandelroutes via de Linies worden geleid. De routing vanaf de dijk naar het centrum wordt korter en interessanter. Het informele pad sluit aan op de wandelroutes uit de omgeving, zoals de Hanzeroute en routes richting de Fraterwaard en de dijk.

Uitgangspunten wandelpad (met overige maatregelen)

- Een lunet wordt toegankelijk en beleefbaar gemaakt, en hersteld volgens de ontwerpprincipes van Menno van Coehoorn.
- Een duidelijk toegankelijk gebied, maar wel afgebakend met een poort en een hek, en een goede functionele voorziening om honden te weren.
- De formele paden worden op een hedendaagse manier vormgegeven en gematerialiseerd.
- De Linies zijn zichtbaar en herkenbaar, van veraf en van dichtbij.
- De formele paden zijn van metaal, verharding of hout.
- De informele paden zijn goed onderhouden graspaden.
- Langs de routes zijn voorzieningen en attributen gepland. Deze worden zoveel mogelijk geplaatst langs de formele route.

4.3 Marketing en communicatie

Met het fysiek herkenbaar maken van de Linies, de 'hardware' zijn we er niet. We zullen deze grote verbetering en vernieuwing ook actief moeten uitdragen. Er moet, met andere woorden, ook veel aandacht zijn voor de 'software' van de Linies. De kernwoorden daarbij zijn educatie, informatie en promotie. Dit kan op locatie en op afstand, en op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door het schrijven van een boek over de historie van Doesburg en zijn vestingwerken, maar ook door inzet van moderne communicatiemiddelen zoals sociale media.

De vraag luidt dus: hoe brengen we vestingstad Doesburg meer en beter onder de aandacht? Hoe houden we bestaande kennis bewaard en kunnen we die goed overbrengen? We denken aan de volgende maatregelen en acties. Een en ander dient in overleg met onze marketingpartners uitgewerkt te worden in een plan van aanpak.

Citymarketing

Doesburg heeft veel te bieden. Maar dat interessante aanbod moet wel meer en beter onder de aandacht worden gebracht bij de buitenwacht (de toeristen). Daarom gaat Doesburg een actief citymarketingsbeleid voeren. Hierdoor wordt Doesburg beter op de kaart gezet en kan de lokale economie en het toerisme meer profiteren van 'Doesburg Vestingstad'. Pas dan kan de middenstand hiervan écht profiteren.

De combinatie van een wervende en informatieve website, slimme inzet van sociale media, een krachtige huisstijl zijn onmisbaar om Doesburg op de kaart te zetten als historische vestingstad. Het Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen (RBT-KAN) gaat de gemeente hierin ondersteunen.

De vestingwerken is een van de thema's waarmee Doesburg zich kan profileren. Het project Beleef de Linies maakt dus onderdeel uit van de citymarketing. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk om aan te sluiten bij het lopende project Spannende Geschiedenis van RBT-KAN.

Gebruik van een huisstijl

Als een huisstijl wordt ontwikkeld in het kader van citymarketing, dan wordt dit ook gebruikt voor de Linies. Het komt niet alleen terug op de website of in de folders maar ook op vlaggen, banieren, borden en informatiepanelen die langs de Linies staan.

De huisstijl kan eventueel een relatie hebben met de driedimensionale huisstijl voor straatmeubilair, uitkijktorens en dergelijke.

Boek 'Doesburg Vestingstad'

Een boek waarin de geschiedenis van de Linies, eventueel in combinatie met de historie van Doesburg, wordt beschreven legt waardevolle kennis vast die bij veel mensen nu (nog) aanwezig is. Dit initiatief is inmiddels ter hand genomen door Stad en Ambt Doesborgh.

Website 'De Linies van Doesburg'

Onderdeel van de website van Doesburg zijn de vestingwerken. Dit onderdeel geeft informatie over de Hoge en Lage Linie en de historie van Doesburg. Het doel is tweeledig: hij informeert mensen op locatie over de Linies, maar kan ook mensen naar Doesburg trekken. Aan de site kunnen QR-codes en/of layers worden gekoppeld, waarnaar op de Linies per mobiele telefoon een link kan worden gelegd. De website kan worden gecombineerd met actief gebruik van sociale media, zoals Facebook en Twitter.

Interactieve digitale maquette

De beleving van de Linies kan wordt verduidelijkt met een digitale maquette, gekoppeld aan de website. Er ontstaan dan verschillende mogelijkheden: wandel- en fietsroutes kunnen interactief worden, op de smartphone kunnen wandelaars wandel- of fietsroutes driedimensionaal opvragen en raadplegen. Informatieborden en plattegronden kunnen driedimensionaal worden uitgewerkt.

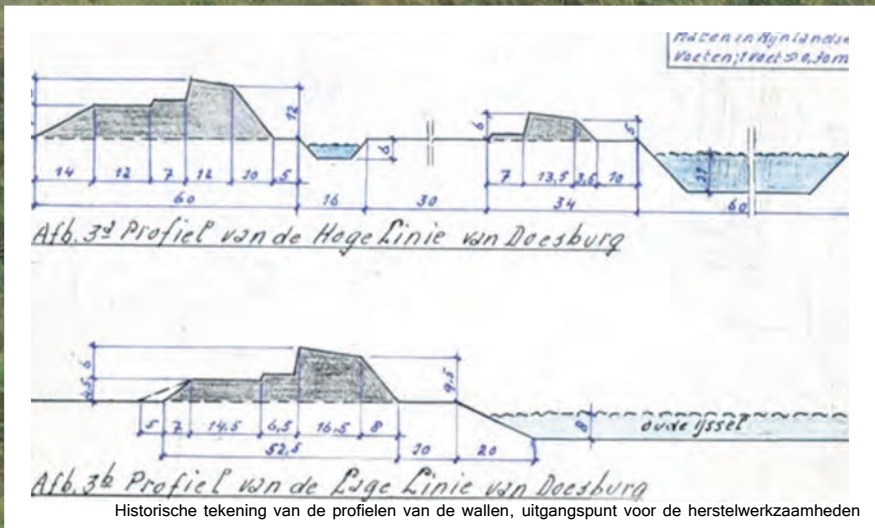
Informatiepanelen, bebording, routing

Door bebording is het mogelijk om op locatie uitleg te geven over de Linies. Ook kunnen routes worden benadrukt. Bebording kan ook worden ingezet langs de provinciale wegen om Doesburg als vestingstad te profileren. Dit kan op een originele en eigentijdse manier worden uitgewerkt. Tegelijkertijd is het van belang om er terughoudend mee om te gaan: geen overdaad, weinig tekst, een inspirerende en originele vormgeving.

De uitgangspunten van de marketing en communicatie

- Krachtig, kort helder en duidelijk.
- Kennisoverdracht aan verschillende soorten gebruikers of bezoekers op een luchtige, gemakkelijke manier.
- Beeld gaat boven tekst.
- Op locatie wordt basisinformatie gegeven. Op de website en in een boek komt meer gedetailleerde informatie.
- Kwaliteit gaat boven kwantiteit.

Historische tekening van de profielen van de wallen, uitgangspunt voor de herstelwerkzaamheden

4.4 Herstel van de cultuurhistorische waarden

In de loop der tijd is het oorspronkelijke cultuurhistorische profiel van de grondlichamen van de Hoge en Lage Linie aangetast. Uit onderzoek van het Gelders Genootschap (zie hierboven) is gebleken dat de aantasting is te wijten aan de ouderdom, erosie en uitspoeling, gebruik, overwoekering door beplanting en extensief beheer. In principe is de kwaliteit van de Linies niet slecht. Willen we ze instandhouden, dan zijn herstelwerkzaamheden wel noodzakelijk.

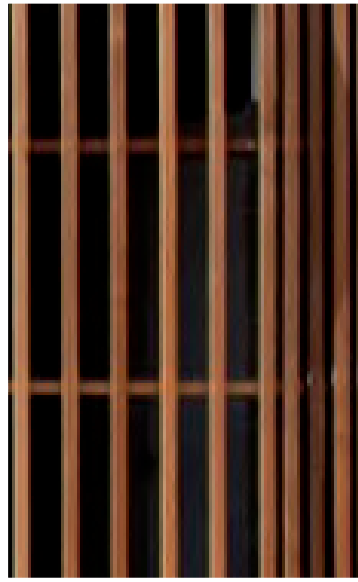
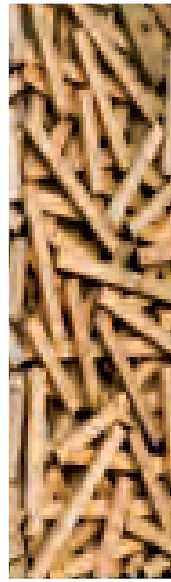
Dit herstel zal zo veel mogelijk worden uitgevoerd volgens het originele profiel. Hiervoor zijn de tekeningen van Menno van Coehoorn vergeleken met de huidige situatie. In het rapport worden voornamelijk herstelmaatregelen voorgesteld in de vorm van groen- en grondwerk, onder te verdelen in:

- Versterken van de eenheid en herkenbaarheid.
- Herstel van de beplanting (eiken, hagen).
- Herprofilen van de grondlichamen (herstel van de strakke belijning) die door erosie, verwerking en overwoekering van beplanting schade hebben geleden.
- Herstel van de schietbanen en voorzieningen (schijvenput, waarnemingspost).
- Herstel van de delen van de Linies of onderdelen, zoals tussen de N317 en de Kraakselaan of op sommige plekken de hellingbaan.
- Verwijderen van beplanting om grondlichamen, droge grachten of waterpartijen beter te beleven.
- Herstel en behoud van het open karakter van de binnen- en buitenzijde (terreplein en schootsvelden) van de Linies.
- Verkleinen van de gevolgen van de doorsnijdingen van wegen.

Het opknappen van de aardewallen kan op verschillende manieren. Er zijn drie fasen te onderscheiden. Bij herstel worden lichte aantasting van de huidige vorm aangeheeld. Bij zwaardere aantasting kan de karakteristiek worden hersteld. Dit is een restauratie. Reconstructie is het opnieuw maken en herprofilering van de Linies op basis van originele tekeningen en onderzoek. Dit zal plaatsvinden op plekken waar de Linies niet meer herkenbaar zijn. Per onderdeel zal onderzocht worden wat de beste vorm van herstel is.

Deze herstelwerkzaamheden zijn essentieel voor het behoud van de Linies. De aanwezige natuurwaarden kunnen op sommige plekken echter een goed herstel bemoeilijken. De werkzaamheden zullen daarom gefaseerd moeten worden uitgevoerd. Als uit onderzoek blijkt dat een bepaalde maatregel schade aan de natuur berokkent, zal natuurcompensatie moeten volgen, voordat deze maatregelen worden getroffen.

Een uitkijktoren met zicht op de vestingwerken en de omgeving

4.5 Uitkijktorens

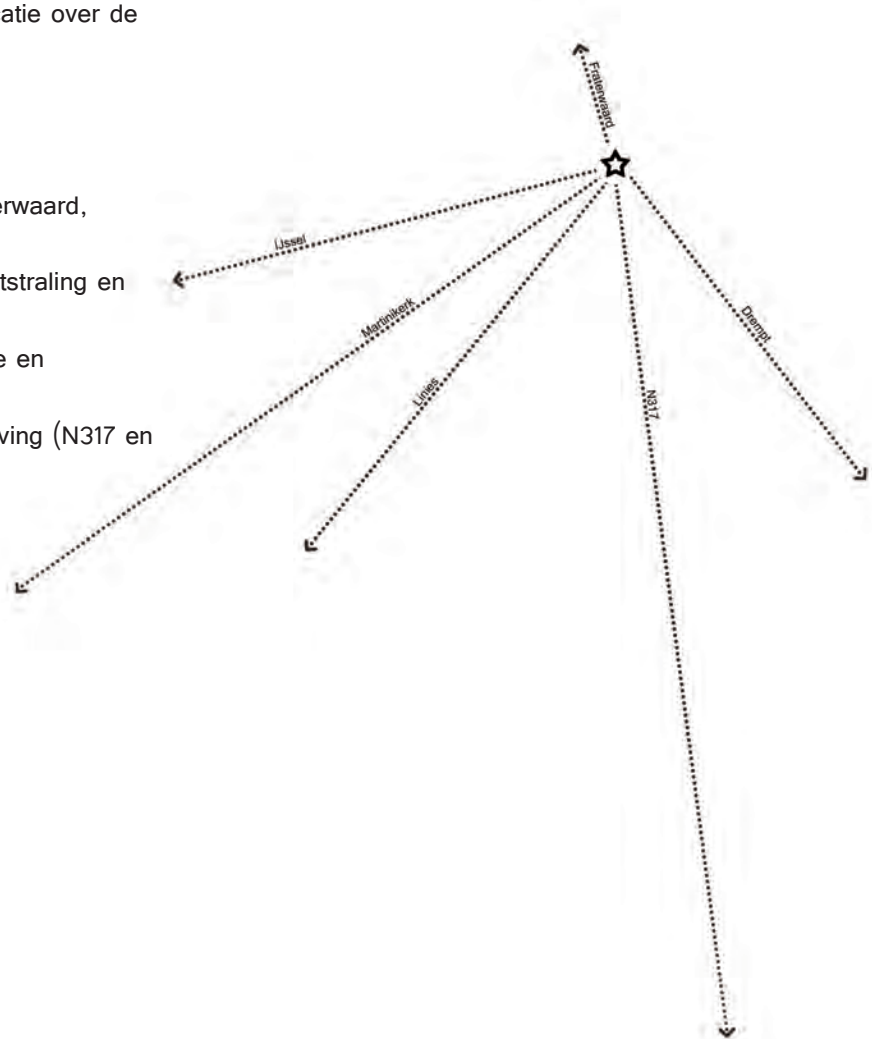
Op, voor en over de Linies: dat is de optimale manier om ze te ervaren. Door de vestingwerken van enige afstand en op hoogte te aanschouwen, ervaar je het totale ensemble. Een uitkijktoren is daarvoor dé oplossing.

De uitkijktoren voor de Hoge Linie staat op de dijk langs de IJssel, in een lijn met de tweede lunet. Vanaf de toren heb je zicht op de vestingwerken maar ook op de toren van de Martinikerk, de Fraterwaard, de dode arm van de IJssel en het kerkje van Drempt.

De toren op de Lage Linie staat tussen het water en de sportvelden. De locatie maakt onderdeel uit van het wandelpadennetwerk. Vanaf de Turfhaven heb je zicht op deze toren. Via het wandelpadennetwerk kunnen dagjesmensen via de Linies naar de toren lopen of naar de binnenstad. Op deze locatie kan de toren eventueel worden uitgebreid met andere recreatieve voorzieningen, zoals een trekpontje, educatie over de Linies of een natuurlijke speelomgeving.

De uitgangspunten voor de toren:

- Zicht op het ensemble van de Linies.
- Zicht op de omgeving, zoals de Fraterwaard, kerktorens, IJssel, Turfhaven.
- Een landmark met een bescheiden uitstraling en aantrekkingskracht.
- De toren is bestand tegen vandalisme en onderhoudsarm.
- De toren is zichtbaar vanuit de omgeving (N317 en de Turfhaven).

Verschillende vormen van accentuering van de grondwallen

4.6 Doorsnijding van de Linies en de oude loop van de Oude IJssel

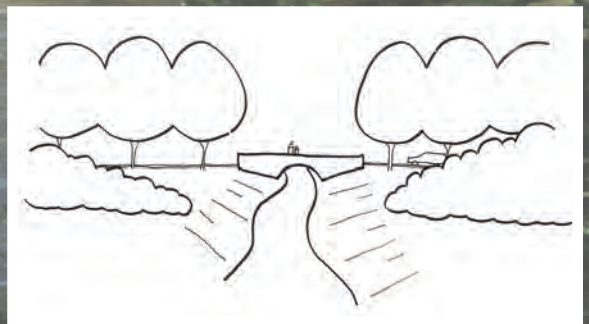
Accentueren van de doorsnijding van de Linies

De doorsnijdingen van de Linies worden in onze visie zo klein mogelijk gemaakt. Daardoor is de impact ervan minder groot en kan de Linie weer als eenheid worden ervaren. De doorgaande lijn wordt daarmee zo goed mogelijk hersteld. Langs de rijbaan komen aan weerszijden muren die de vorm van het Linieprofiel aannemen. Vervolgens wordt de wal dichter opgebracht, tot aan de muur. Eenzelfde soort behandeling krijgt het begin van de Lage Linie ter hoogte van de Barend Ubbinkweg, en de beëindiging van de Linies ter hoogte van de dijk De Grind.

Uitgangspunten accentueren van de doorsnijding

- Een zo klein mogelijke doorsnijding, bestaande uit een rijbaan met aan weerszijden een trottoir.
- Optrekken van een gemetselde muur, van schanskorven met klinkers of een soortgelijke constructie.
- Achter de muren zijn trappen om de Linies toegankelijk te maken.
- Groen in de omgeving van de doorsnijding wordt verwijderd.
- De verharding ter hoogte van de doorsnijding wijkt af van de huidige rijbaan.

Meer zicht op de oude loop van de IJssel

4.6 Doorsnijding van de Linies en de oude loop van de Oude IJssel

Accentueren oude loop van de Oude IJssel

De schootsvelden van de Lage Linie liggen tussen de grondwallen en een oude loop van de Oude IJssel. Deze waterloop is vanuit de omgeving niet goed zichtbaar, maar heeft in het verleden wel een belangrijke verdedigingsfunctie gehad. Door de beleving vanaf de openbare weg te verbeteren, versterken we ook de beleving van de Linies.

Op plaatsen waar deze waterloop met de wegen samenkomt, maken we het water beter zichtbaar. Hiervoor verwijderen we plantvakken of vormen we ze om tot gras. De waterloop wordt tot aan de weg doorgetrokken. Een verhoogde keermuur tussen water en weg versterkt het beeld van een brug. Tussen de keermuren wijkt de bestrating af ten opzichte van de omgeving.

Uitgangspunten accentuering

- Plaatsen van keermuren tussen weg en waterloop.
- De waterloop doortrekken tot aan de weg.
- Vervangen van asfalt door gebakken straatstenen bij de overkluizing.
- Aanpassen van de groenvoorziening rond deze oversteek.

Voorbeeld van een huisstijl voor voorzieningen en attributen

4.7 Voorzieningen en attributen

Langs de wandelroutes worden voorzieningen en attributen geplaatst. Dit zijn speelaanleidingen, zitplekken en meubilair, informatieborden, aanduidingen van wandelroutes, picknickbanken, uitkijktorens, en dergelijke. De voorzieningen en attributen hebben de volgende doelstellingen:

- Educatie en uitleg over de Linies.
- Beleefbaar en zichtbaar maken van het ensemble.
- Promotie voor de Linies en de historische stad Doesburg.
- De Linies aantrekkelijk en uitnodigend maken voor de Doesburger, de wandelaar, de toerist en kinderen.
- Plaatsing vooral langs de formele routes.

Uitgangspunten voorzieningen en attributen

- Ingetogen, functioneel en tijdloos.
- Zeer beperkte toepassing.
- Duurzaam en onderhoudsarm materiaal.
- Karakter is ondergeschikt aan het karakter van de Linies.
- Originele en creatieve vormgeving.
- Gebruik van 'eigen hout' en landschapsverantwoorde materialen.

Om de eenheid en herkenbaarheid te versterken wordt voor deze elementen een eigen driedimensionale huisstijl ontwikkeld. Deze past bij huisstijl van de citymarketing van Doesburg. De voorzieningen en attributen zijn mogelijk elders in Doesburg te gebruiken, bijvoorbeeld in het park van de Grachtengordel en de begraafplaats.

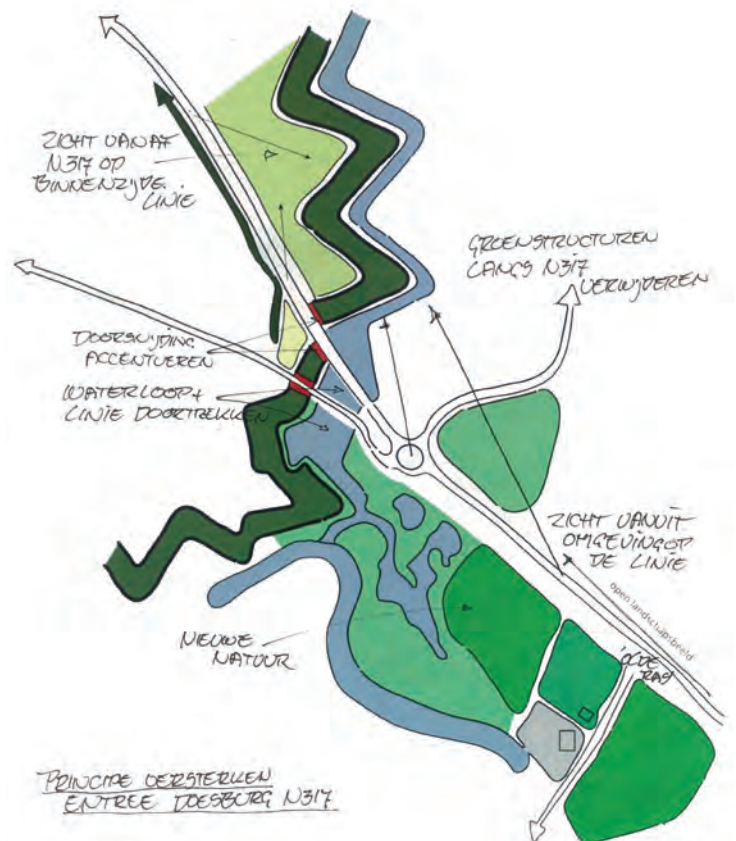
Uitnodigende entree Heusden met bewustwording van de historie

4.8 De entree van Doesburg (N317-Kraakselaan)

Met de kennis van nu kunnen we zeggen dat het niet de meest gelukkige keuze was om het tracé van de N317 dwars door de Linies te leggen. Er is echter een geluk bij een ongeluk. De provinciale weg – met 11.000 verkeersbewegingen per dag – doorsnijdt de Linies en loopt aan de binnenzijde van de vestingwerken. Een betere manier om de Linies onder de aandacht bij passanten te brengen is er niet. Om de Linies voor deze passanten nog beter zichtbaar te maken is het volgende nodig:

- De Linies zichtbaar maken door doorsnijding van de Linies langs de N317 te accentueren.
- De waterverbinding tussen het Vierkante Gat en de gracht van de Hoge Linie visueel herstellen.
- De beplanting in de bermen van de N317 verwijderen of opkronen.
- De grondwal tussen de Kraakselaan en de N317 reconstrueren volgens het originele profiel.
- Een deel van het groen op de Hoge Linie verwijderen om de grondlichamen zichtbaar te maken.
- De groenstructuur langs het Vierkante Gat verwijderen en het water naar de Kraakselaan trekken.
- Een veilige en aantrekkelijke overstek voor fietsers richting de Zomerdijk maken.
- Het plaatsen van ANWB-borden.
- Versterken van de eenheid en de natuurwaarden in het gebied tussen de grondwallen en de N317.
- Camoufleren van het zicht op bedrijventerrein Verhuellweg.

Schets versterken entree van Doesburg

Een directe en aantrekkelijke verbinding naar het historische centrum van Doesburg

4.9 De fietsroute en de tunnel

Fietsroute

De dijk De Grind aan de noordzijde van Doesburg is een drukke fietsroute. Hij maakt deel uit van verschillende recreatieve routes. Aan het eind van de dijk, ter hoogte van de Verhuellweg, eindigt de route bij het bedrijventerrein. Deze Verhuellweg is geen aantrekkelijke verkeersvriendelijke fietsroute. Veel mensen fietsen daardoor langs Doesburg in plaats van erdoorheen. Voor toeristen is de fiets- of wandelroute in de wijk Molenveld - dus via de tunnel naar het historisch centrum - geen logische en herkenbare verbinding.

De nieuwe verbinding is een verkorte route tussen de dijk en de tunnel. Deze route vermijdt de Verhuellweg en is aantrekkelijk dankzij de toeristische meerwaarde voor fietsers en voetgangers. In Molenveld wordt de fietsroute verbonden met Loddero, die als fietsstraat is ingericht. Door ook de Van Middachtenweg en de Van Brakellaan als fietsstraat in te richten komt een doorgaande, herkenbare fietsroute tot stand tussen het centrum van Doesburg via de Linies naar de dijk.

Tunnel

De tunnel is de verbindende schakel tussen de woonwijk, het stadscentrum en de Linies. Deze tunnel is gevoelig voor vandalisme en graffiti. Hij kan op verschillende manieren aantrekkelijker worden gemaakt. Bijvoorbeeld door het verhaal van de Linies in beeld te brengen. Op de tunnelwand kunnen bijvoorbeeld met tegelwerk oude tekeningen van de Linies worden geprojecteerd.

4.10 Excursies en evenementen

Excursies en activiteiten

Met de hierboven beschreven maatregelen maken we de Linies beter beleefbaar en zichtbaar. De bekendheid zal toenemen. Een extra impuls kan nog ontstaan door evenementen of excursies te organiseren. Daarvoor zijn goede mogelijkheden, want Doesburg heeft vele actieve vrijwilligers en een bloeiend verenigingsleven. Enkele plaatselijke verenigingen hebben een directe relatie met de Linies. Dit zijn de Vogelwerkgroep, de Imkervereniging, de Bijentuin Doesburg en stichting Menno van Coehoorn. Deze organisaties verzorgen, vaak onafhankelijk van elkaar, excursies, bijeenkomsten of open dagen. Door deze excursies samen te organiseren en te professionaliseren, kan de bekendheid van de Linies worden vergroot. Mogelijk kan ook de VVV hierbij een rol spelen. Door het vertrek- en eindpunt van excursies in het centrum van Doesburg te leggen, kunnen we ook de plaatselijke middenstand erbij betrekken.

Doesburg heeft een paar jaarlijkse grote evenementen. De Linies kunnen aanleiding zijn om een extra evenement te organiseren. Zo heeft DoesburgsGoed aangegeven er een kunstmanifestatie te willen organiseren. Ook ondernemend Doesburg ziet kansen om te profiteren. Arrangementen rond het Linie-thema kunnen klandizie opleveren. De gemeente Doesburg kan voorzieningen realiseren, maar het initiatief moet liggen bij de ondernemers.

Daarnaast zijn er gedachten om in Doesburg een evenemententerrein aan te leggen, denkt men na over een klein amfitheater, en groeien er ideeën over een stadscamping. Deze functies zouden heel goed passen bij Doesburg en de Linies, maar ze zijn niet op de Linies inpasbaar door ruimtegebrek, door de hoge natuurwaarden en door de botsing met de sfeer en het karakter van de Linies. Toch zijn de voorzieningen van groot belang voor de bekendheid van Doesburg en de Linies. Mogelijk kan in de (directe) nabijheid van de Linies een oplossing worden gevonden.

5. FINANCIËN

Met de visie en het structuurplan zijn de grote lijnen van het ontwerp bekend. Dit structuurplan bestaat uit verschillende deelprojecten, waarvan de uitgangspunten hierboven zijn aangegeven. In de volgende fase moeten deze deelprojecten worden uitgewerkt. Welk onderdeel als eerste aan de beurt komt, is afhankelijk van vele factoren. Het ambitieniveau, de vereiste natuurcompensatie maar ook het financiële budget zijn bepalend voor de uitwerking van de deelprojecten.

Voor de deelprojecten is een globale kostenraming gemaakt. Deze raming is een indicatie van de investeringen die per project nodig zijn. Bedragen zijn inclusief onkosten, onvoorzien en de VAT-kosten en exclusief BTW.

Deelproject	Globale investering	
	Lage Linie	Hoge Linie
1. Kwaliteitsimpuls voor de groene omgeving	€ 75.000	€ 112.000
2. Het voetpadennetwerk	€ 265.000	€ 245.000
3. Marketing en communicatie	€ 31.000	€ 31.000
4. Herstel van het cultuurhistorisch profiel	€ 235.000	€ 984.000
5. Uitkijktorens	€ 232.000	€ 232.000
6. Accentueren doorsnijdingen Linies en Oude IJssel	€ 410.000	€ 205.000
7. Voorzieningen en attributen	€ 140.000	€ 148.000
8. De entree van Doesburg (N317-Kraakselaan)		€ 71.000
9. Fietspad en de tunnel excl. aankoop grond, incl. fietsstraat		€ 41.000
10. Excursies en evenementen	€ 16.500	€ 16.500
Totaal	€ 1.404.500	€ 2.085.500

6. UITVOERBAARHEID EN KANSEN

Uitvoerbaarheid

De volgende criteria zijn bepalend voor de realisatie.

- Het project Beleef de Linies moet breed gedragen worden door de bewoners van Doesburg, Staatsbosbeheer, Stichting Twickel, het deskundigenpanel en overige instanties.
- Van alle voorgestelde maatregelen zal de prioriteit moeten worden bepaald.
- De ideeën moeten nader worden uitgewerkt en de financiële middelen moeten beschikbaar zijn.
- De maatregelen moeten passen in het bestemmingsplan. Een eerste check heeft aangetoond dat er geen grote problemen te verwachten zijn.
- Er moet voldaan zijn aan eventuele compensatie van natuur.
- Mogelijk moet er nog archeologisch of bouwhistorisch onderzoek gedaan worden.

Kansen

Naast genoemde projecten zijn er nog enkele mogelijkheden om Doesburg als vestingstad beter op de kaart te zetten. Ze kunnen een impuls geven aan het toerisme en de lokale economie. Zo is de Grachtengordel een historisch waardevol gebied. Door de uitstraling en het onderhoud te verbeteren sluit dit gebied meer aan op de historie en is het ook een toeristisch uitloophoek van de historische binnenstad.

Een voetgangersverbinding in het verlengde van de Ooipootstraat, via de Linies, in de richting van de wijk de Ooi zal de Linies met de binnenstad kunnen verbinden. Het is dan ook een nieuwe route van het historisch centrum naar de Turfhaven via de Linies. De Linies worden dan nog beter beleefd.

De oude begraafplaats in het park is ook zeer karakteristiek. Als deze wordt opgeknapt en de beeldkwaliteit een impuls krijgt, zal dat een meerwaarde hebben voor historisch Doesburg.

De omgeving van het Vierkante Gat, in de richting van zwembad Den Helder, behoort tot de entree van Doesburg. Hoewel het geen onderdeel is van de vestingwerken, vormt het wel een belangrijke toegang tot de stad. Daarom is het de aandacht waard.

7. NAWOORD

Aan de slag

Met onze visie op de Hoge en Lage Linie, het structuurplan en de deelprojecten is een langgekoesterde wens van Doesburg in vervulling gegaan. Het resultaat mag er zijn. De vraag van het stadsbestuur is ruimschoots overtroffen. Zo krijgt Doesburg er een mooie toeristische attractie bij. Ondernemers kunnen 'hun' Linies nu aanbieden in arrangementen, of ter plekke activiteiten organiseren die veel mensen kunnen trekken. Het cultuurhistorische monument wordt in ere hersteld, de hoge kwaliteit kan weer voor jaren worden gegarandeerd. Bovendien worden de Linies beleefbaar en zichtbaar op een manier die uniek is voor Nederland. Hetzelfde geldt voor de omgeving en de boeiende natuur. Waar in Nederland vind je dit?

Mogelijke conflicten tussen natuur en cultuur zijn in het plan op een bijzondere manier verzoend. Hierdoor is een 'plus-plussituatie' ontstaan. Wie had van te voren gedacht dat we de Doesburgse Linies zouden kunnen herstellen, én zichtbaar en beleefbaar zouden kunnen maken, zonder de natuur te beschadigen maar deze juist een kwaliteitsimpuls te geven? We gaan de natuur behouden, versterken en zelfs uitbreiden.

Er is nog veel werk te doen. Met het structuurplan in de hand kunnen we beginnen aan de uitwerking van de deelprojecten. Dit zal dezelfde zorgvuldigheid vragen als waarmee we het proces de afgelopen tijd hebben vormgegeven. Belangrijk onderdeel is de financiering. Met het structuurplan kan Doesburg laten zien wat het wil. Bijdragen van derden kunnen worden aangevraagd om het project mogelijk te maken. Dat is ook nodig. Het behoud van de Linies, de natuurontwikkeling en het bevorderen van toerisme is niet alleen van belang voor Doesburg, maar voor de hele regio. Waar het gaat om het behoud van de cultuurhistorie is het zelfs van nationaal belang.

Doesburg kan zich eindelijk écht gaan profileren als natuurlijke vestingstad. Een eerste grote stap is gezet. Nu vraagt het tijd om alle deelprojecten gerealiseerd te krijgen. Maar die tijd hebben we! De Linies zijn in begin 1700 gebouwd. Ze liggen al honderden jaren op deze plek. We weten wat we willen, dus we kunnen aan de slag. Laten we er iets unieks van maken. Aanvallen!

Reinier Gerritsen, Topia stads en landschapsontwerp

De Lage Linie

- Linies**
 - Herstel van de grondlichamen volgens vestigingsprincipes
 - Herstel van de grondlichamen met behoud van de natuurwaarden
 - Schootsvelden
- De hoofdstructuren van de groenvoorziening**
 - Bomen (elken)
 - Op de Linies volgens het beplantingsplan
 - Hagen
 - Op de Linies volgens de verdedigingsprincipes
 - Struwelen en bosschages
 - In de omgeving van de Linies
 - Gras
 - Waarvan delen intensief of extensief beheerd
 - Riet- en moerasvegetatie
 - Open zicht zonder opgaande beplanting
- Formele paden Lage Linie**
 - Liniepad
 - Pad op de grondwallen van de Linies
 - Het oude trekpad
 - Herleid pad, een spannende route tussen twee waterlopen
 - Pad langs de sportvelden
 - Deze bestaande verbinding wordt een speelse route
- Informele paden Lage Linie**
 - Liniepad
 - Graspad op de grondwallen van de Linies
- Bestaande infrastructuur**
 - Bestaande wegen en voetpaden
- Doorsnijdingen grondwallen**
 - Doorsnijdingen
 - Accentueren van het profiel van de Linies ter plaatse van de doorsnijdingen
- Doorsnijdingen Oude IJssel**
 - Doorsnijdingen
 - De waterloop wordt beter zichtbaar gemaakt daar waar weg een waterloop knust
- Uitkijktoren Lage Linie**
 - Uitkijktoren
 - Met zicht op het gehele ensemble van de Linies
- Trekpuntje**
 - Trekpuntje
 - Een speelse waterverbinding tussen de grondlichamen en de uitkijktoren
- Bruggetje**
 - Bruggetje
 - Bruggetje als verbinding tussen de Hoge en Lage Linie

De Hoge Linie

- Linies**
 - Herstel van de grondlichamen volgens vestigingsprincipes
 - Herstel van de grondlichamen met behoud van de natuurwaarden
- Schootsvelden**
 - Behoud open karakter en zicht over de weilanden
- Terreplein**
 - Terrein tussen grondwallen en N317
 - Behoud open karakter met bloemrijke weiden
- Schietbanen**
 - Behoud open karakter en zicht over de weilanden
- Beëindiging Linies**
 - Het einde van de Linie ter plaatse van de dijk worden zichtbaar gemaakt
- Wandelpaden**
 - Formeel
 - Een korte aantrekkelijke verharde route met attributen en voorzieningen
 - Informeel
 - Een graspad richting de dijk
- Fietspad**
 - Een nieuwe verbinding voor fietsers tussen de dijk en de tunnel
- Fietsstraat**
 - De nieuwe fietsroute sluit aan op de Loddero, De Van Brakellaan en De Middachtenweg worden fietsstraten
- Tunnel**
 - De tunnel is de schakel tussen het gecultiveerde landschap en de woonwijken. De tunnel wordt uitnodigend ingericht
- Uitkijktoren Hoge Linie**
 - Een uitkijktoren als bescheden landmark op de dijk
- Toegankelijke en afgesloten**
 - Toegankelijk natuur
 - De tweede lunet wordt een gebied met toegankelijke natuur met een formeel en informeel pad
 - Afgesloten natuur
 - De hele Hoge Linie wordt afgesloten met uitzondering van de tweede lunet
- Nieuwe natuur**
 - Mogelijkheid voor nieuwe natuur
- Doorsnijdingen grondwallen**
 - Doorsnijdingen
 - Accentueren van het profiel van de Linies ter plaatse van de doorsnijdingen
- Landschappelijke inpassing van bedrijventerrein Verhuelweg**
 - De overgang tussen de bedrijfshallen en de Linies verzachten door een nieuwe groenstructuur
- Zichtlijnen**
 - Zichtlijnen
 - Zicht vanuit de omgeving op de Linies
 - Groenstructuur N317
 - Meer zicht op de linies door ingrepen in groenstructuur langs de N317
- Onderzoekgebied N317 en de Kraakselaan**
 - Onderzoek naar kansen voor verbetering van nieuwe natuur, cultuurhistorie en recreatie

COLOFON

Beleef de Linies van Doesburg! **Visie – structuurplan – deelprojecten**

Datum

27 februari 2014

Opdrachtgever

Gemeente Doesburg, www.doesburg.nl
Dhr. M. Lenselink

Opdrachtnemer

TOPIA stads- en landschapsontwerp, www.burotopia.nl
Dhr. R. Gerritsen

Bijlagen Beleef de Linies van Doesburg:

- Natuurwaarde van de wallen van Doesburg, april 2013, Bureau Landleven
- Ecologische beoordeling van maatregelen voor beter beleefbare Linies te Doesburg, december 2013, Bureau Landleven
- Cultuurhistorische inventarisatie en waardering Hoge en Lage Linie, Gelders Genootschap, 30 september 2013

Het deskundigenpanel bestaat uit afgevaardigden van:

Adviescommissie Cultuurhistorie
Bond Heemschut
Buurtschap Noord-Oost
Doesburgse ondernemersvereniging DOV
Enkele particulieren
Gemeente Doesburg
Horecaplatform Doesburg
Imkervereniging Doesburg
LTO-Noord afdeling Bronckhorst e.o.
Monumentenvereniging 15 april 1945
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed RCE
Scouting Doesburg
Stad en Ambt Doesborgh/ Streekmuseum De Roode Tooren
Staatsbosbeheer
Stichting de Bijenweide
Stichting Doesburgs Goed
Stichting Menno van Coehoorn
Stichting Stadsherstel
Stichting Twickel
Vogelwerkgroep
Volkstuindersvereniging Doesburg
Bouwhistoricus
VVV Doesburg
Wandelnet
Waterschap Rijn en IJssel
Wijkraad Binnenstad
Wijkraad de Ooi
Wijkraad Noordelijk Molenveld

Afbeeldingen en kaarten:

Gemeente Doesburg, Museum De Roode Tooren, Stichting Menno van Coehoorn, Google Earth en TOPIA stads- en landschapsontwerp, dhr. Van Wijngaeren

Tekstredactie:

edwin lucas/teksten, www.edwinlucas.nl

Geraadpleegde Literatuur:

- Vesting, Vier eeuwen vestingbouw in Nederland, St. Menno van Coehoorn, 1982
- Terminologie verdedigingswerken, St. Menno van Coehoorn, 2004
- Omringd door het Verleden, Wetenschapswinkel, Alterra, Universiteit Wageningen, 2011

TOPIA
stads- en landschapsontwerp

Westerkade 9
3511 HA Utrecht
030 280 35 00
info@burotopia.nl
www.burotopia.nl

